

# 1. Od problémov prenasledovania k problémom rastu

---

*V tých dňoch, keď rástol počet učeníkov, Helenisti<sup>1</sup> začali šomrať na Hebrejov, že pri každodennom obsluhovaní<sup>2</sup> zanedbávajú<sup>3</sup> ich vdovy. Dvanásť teda zvolali zhromaždenie učeníkov a povedali: „Nepatrí sa, aby sme my opúšťali Božie slovo a obsluhovali pri stoloch. Preto si, bratia, vyhlíadnite spomedzi seba sedem<sup>4</sup> osvedčených mužov, plných Ducha a múdrosti<sup>5</sup>, ktorých ustanovíme na túto službu. My sa však budeme plne venovať modlitbe a službe Slova<sup>6</sup>.“ Táto reč sa zapáčila celému zhromaždeniu; vyvolili si Štefana, muža plného viery a Ducha Svätého, ďalej Filipa, Prochora, Nikanora, Timóna, Parmenasa a Mikuláša, prozelytu z Antiochie<sup>7</sup>. Postavili ich pred apoštolov, modlili sa a kládli na nich ruky<sup>8</sup>.<sup>7</sup> Božie slovo sa šírilo a počet učeníkov v Jeruzaleme mimoriadne rástol. Aj veľký zástup kňazov<sup>9</sup> sa tejto viere podvolil. (Sk 6)*

---

---

<sup>1</sup> Ide o židovskú skupinu, ktorej členovia pochádzali z rôznych častí gréckeho sveta a ich reč nebola aramejčina, ale gréčtina. Nevieme presne kedy a ako sa odohral ich vstup do Jeruzalemskej komunity, pravdepodobne to bolo po niekoľkých rokoch. Židovské tradície hovoria v zhode so Skutkami o prítomnosti mnohých synagóg v Jeruzaleme, niektoré patrili aj Židovským komunitám mimo Palestíny. Skutky konkrétne spomínajú synagógu Libertincov, Cyrénčanov a Alexandrijčanov (Sk 6,9). Existencia Cirkvi spájajúcej dve tak odlišné skupiny vytvárala samozrejme aj kultúrny rozdiel, ktorý umocnil napätia vznikajúce z rastu komunity

<sup>2</sup> Táto skutočnosť nám pripomína, že riešenie problémov organizácie života komunity je súčasťou kresťanského života.

<sup>3</sup> Ak sa budeme pridrižovať prvej časti Lukášovej prezentácie tejto udalosti, tak ustanovenie siedmich malo vyriešiť problém, ktorý vznikol pri zabezpečení chudobných, čo bolo jednou zo základných charakteristík kresťanskej komunity ktorá zhromažďovala prostriedky, ktoré sa potom rozdeľovali medzi chudobných (Sk 4,34-35) Vdovy sú symbolom posledných, chudobných a bezbranných. Veriacim z helénskeho prostredia sa zdalo, že chudobní z domáceho, hebrejského prostredia boli uprednostňovaní.

<sup>4</sup> Celkovo sa však text Skutkov nijako nezmieňuje o službe týchto siedmich pri obsluhu vdov, ani nekonštatuje vyriešenie problému. Naopak, text spomenie len dvoch zo siedmich (Štefana a Filipa), ktorí sa vôbec nejavia ako služobníci pri stoloch, ale sú skôr služobníci slova. Niektorí exegeti uvádzajú, že symbolika čísiel hovorí skôr o akomsi prvom oddelení alebo vyjdení jeruzalemskej komunity zo seba. 7 ustanovených mužov predstavuje univerzálnosť a otvorenosť voči celému svetu, aby sa evanjelium šírilo nielen v úzkom židovskom rámci. Táto udalosť teda môže reprezentovať posun Cirkvi k otvorenosti. Vskutku, keď ku kresťanom v Jeruzaleme pridali osobnosti ako Štefan a Filip, židovské náboženské autority si uvedomili, že už nemajú dočinenia len s jednoduchou sektou, ale s niečím, čo sa javí schopné oslaviť svet. Lukášova literárna kompozícia tejto rozpravy sa takto javí dosť nepochopiteľná.

<sup>5</sup> Mohli by sme sa pýtať prečo pre obslužné práce boli potrební ľudia plní Ducha a múdrosti. Obsluhovanie chudobných však nepatrí medzi technické záležitosti v Cirkvi. Bez Ducha Svätého a múdrosti nemôžeme slúžiť ako Ježiš. Na druhej strane Štefan aj Filip sa javia rečnícky a kazateľsky schopné osobnosti.

<sup>6</sup> Text, tak ako sa nám zachoval, podčiarkuje, že modlitba a služba Slova je primárnou úlohou apoštolov. Preto nikto, kto má zodpovednosť za Cirkev, nemôže vytvoriť štruktúru, v ktorej sa uprednostní služba pred modlitbou a službou Slova. Obe sú prítomné, obe životne dôležité, ale v presnom poradí dôležitosti.

<sup>7</sup> Mikuláš, prozelyta z Antiochie, bol pravdepodobne osobne známy Lukášovi, lebo aj on pochádzal z toho veľkého mesta v Sýrii. **Prozelyta** je osoba z pohanského prostredia, ktorá má záujem stať sa Židom. Popri synagógach v celom svete (viď Sk 13,43 Pizídska Antiochia) existovali takéto skupiny prozelytov, ktoré boli otvorenejšie voči evanjeliu než samotní etnickí Židia. V evanjeliu sa spomína židovská prax získavať prozelytov (Mt 23,15), prozelyti chodievali aj na púť do Jeruzalema (Sk 2,11), mnohí prozelyti pravdepodobne počuli Petrovu prvú kázeň na Turíce v gréčtine. Aj v evanjeliu sa spomína, že počas sviatkov hľadali Ježiša Gréci (Jn 12,20)

<sup>8</sup> Kládli na nich ruky – vyvolenie siedmich ustanovených sa nemôže predstavovať ako ustanovenie diakonstva v tej podobe, ako ho dnes rozumieme. Podrobnejšie o diakonstve dokument: MEDZINÁRODNÁ TEOL. KOMISIA, *Diakonát: Evolúcia a perspektívy*, zvlášť kapitola II., bod 2, rok 2003).

<sup>9</sup> Aj kňazské vrstvy prijali vieru. To je ďalší znak rastúcej kvality kresťanstva.

1. Čas plynie a prvá kresťanská komunita v Jeruzaleme, ktorú nám sv. Lukáš predstavuje ako vzor Cirkvi rastie počtom, ale mení sa aj jej charakter. Koľko času uplynulo od veľkonočných udalostí to nám Lukáš neprezrádza, keďže všetko uvádza všeobecným *v tých dňoch*. Môžeme však predpokladať aj niekoľko rokov, lebo zrazu máme pred očami komunitu, v ktorej je silná prítomnosť grécky hovoriacich Židov. Jeruzalem bol srdcom židovstva a v meste bolo mnoho synagóg, viaceré z nich si postavili zámožné spoločenstvá Židov z diaspory, ktorí hovorili grécky. Mnohí z nich sa zoznámili s komunitou Ježišových učeníkov a stali sa jej súčasťou. Ako sa však dozvedáme, tento nový charakter komunity priniesol aj napätie a problémy. Viac alebo menej vedome nastali isté chyby v zabezpečovaní potrieb tých najchudobnejších, ktorých reprezentuje vdova, ako najslabšia bytosť vtedajšieho sveta. Helenistom sa zdalo, že hebrejskí chudobní sú uprednostňovaní na úkor ich chudobných.

2. **Zamedziť šomraniu**, ktoré môže priniesť rozklad komunity. Šomranie alebo reptanie je pojem veľmi známy zo Starého zákona. Označuje veľmi vážny a nebezpečný postoj človeka pred Bohom: spája sa s radikálnou opozíciou voči Božiemu plánu (Ex 15,24; 16,2.7.12; 17,3; Num 11,1; 14,2.27). Šomranie, o ktorom píše Lukáš nepredstavuje takýto hrozivý rozmer, je to skôr niečo psychologické, no v každom prípade škodlivé, lebo ohrozuje vzájomnú lásku, ktorú si Ježiš tak silno prial. Ona má byť základným svedectvom (*podľa toho všetci spoznajú, že ste moji učeníci, ak budete mať lásku jeden k druhému* Jn 13,35). A samozrejme dlhodobé šomranie môže spôsobiť aj viditeľný rozkol komunity. Ako náhle si apoštoli, zodpovední za komunitu, uvedomili situáciu, začali ju riešiť. Všimnime si toto riešenie.

3. **Zvolať zhromaždenie**. Božie slovo nám predkladá schopnosť apoštolov riešiť veci spoločne, neobhajovať ani neobviňovať, ale hľadať riešenie. Hoci boli z Hebrejskej časti komunity, vedeli hľadať riešenie a nie víťazstvo v konflikte alebo direktívne všetko nariadiť, či zariadiť, aby všetko dobre fungovalo. Oni predkladajú návrhy a získavajú si súhlas zhromaždenia. Takúto formu riešenia je možné použiť aj v menších sporoch a ťažkostiach v rámci osobných či skupinových napätí. Aj tu treba predkladať návrhy, hľadať riešenia plný múdrosti a Ducha Svätého. Základom všetkého je pokorná túžba naplniť Ježišov ideál o našej komunite, o našom spoločenstve, či stredisku – aby bolo svedectvom lásky. Nie je to teda len o tom, že si vyhovujeme a máme sa spolu dobre. Veľmi inšpirujúce sú slová pápeža Františka: *Je možné budovať spoločenstvo v rozdielnosti, toto spoločenstvo však dokázu vytvárať len vznešené osoby, ktoré majú odvahu ísť za hranice konfliktnej povrchnosti a dokázu vnímať druhých v ich najhlbšej dôstojnosti*. (EG 228)

4. **Kam smeruje naša komunita?** Cirkev i každá kresťanská komunita musí počítať s tým, že čas prináša rôzne zmeny, ktoré ovplyvnia aj jej štruktúry a zvyklosti. Komunita, ktorá rastie alebo sa zmenšuje, ktorej priemerný vek stúpa – to všetko vyžaduje nielen kozmetické zmeny, ale v istých chvíľach a ustanovenie niečoho nového alebo zrušenie niečoho starého. Pavol VI. Už roku 1964 poukázal na to, že *nastala chvíľa, v ktorej Cirkev musí **prehľbiť poznanie o sebe samej**, poznať svoj pôvod, charakter, poslanie ... **konfrontovať svoju situáciu s ideálnym obrazom Cirkvi** ako Kristus videl, chcel a miloval; a **zamyslieť sa o jej vzťahu k svetu**, ktorý ju obklopuje a v ktorom žije a pracuje*. (Pavol VI., *Ecclesiam suam*, 9-13; rok 1964) Tieto tri úlohy zostávajú aktuálne aj dnes.

5. **Ustanovili siedmych**. Aj keď toto ustanovenie zostáva tak trochu záhadou, lebo o obsluhu pri stoloch, na ktorú boli ustanovení už viac nič nevieme, ale dvaja z nich (Štefan a Filip), o ktorých sa dozvedáme, vynikajú skôr v službe slova než v obsluhu,

môžeme obdivovať odvahu predstavených i komunity urobiť niečo nové. Cirkev rastie a rozvíja sa, keď odvážne, rozumne a zodpovedne utvára nové skutočnosti, dáva odpovede na nové výzvy. Ušomrané alebo rezignované spoločenstvá nepredstavujú život a zrádzajú ideál Cirkvi.

- Existujú napätia voči iným mojom osobnom živote? Ako ich riešim? Ako si interpretujem Ježišovu túžbu, príkaz o vzájomnej láske?
- Ako je to s napätiami v našej komunite, v našom spoločenstve? Som šomrajúci, mlčiaci alebo hľadajúci riešenia?
- Hľadám a uvažujem o tom, ako robiť lepšie veci, ktoré robíme alebo ako odvážne a zodpovedne začať niečo nové?
- Aký je vzťah nášho spoločenstva/komunity k svetu okolo nás? Nezaoberáme sa príliš sami sebou a našimi problémami?